

UTJECAJ PROVOĐENJA FISKALNE DECENTRALIZACIJE NA GOSPODARSKI RAST

Bikić, Goran

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:436614>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**UTJECAJ PROVOĐENJA FISKALNE DECENTRALIZACIJE NA
GOSPODARSKI RAST**

Mentor:

Doc. dr. sc. Maja Mihaljević-Kosor

Student:

Goran Bikić

Split, rujan, 2016. god.

Sadržaj:

1. Uvod.....	2
1.1. Definicija problema.....	2
1.2. Cilj rada	3
1.3. Metode rada	3
1.4 Struktura rada.....	3
2. Fiskalna decentralizacija i gospodarski: teorijski pregled	4
2.1. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast.....	4
3. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast	
u zemljama OECD-a.....	10
4. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast	
u zemljama u razvoju	15
5. Zaključak	21
Literatura.....	24
Popis grafova	27
Popis tablica.....	28
Sažetak	29
Summary.....	30

1. Uvod

U doba progresivne globalizacije fenomen fiskalne decentralizacije često je promoviran kao instrument kojim se ostvaruje veća razina ekonomske efikasnosti i gospodarski rast. Od irske i Danske, preko Malte i Hrvatske, visok stupanj slobode pridat subnacionalnim jedinicama opravdavan je kao mjera koja će poboljšati ekonomske učinke, kako na lokalnoj tako i na agregatnoj razini. ipak, mnoga istraživanja potaknuta pojavom ekonomske raslojenosti, bilo na subnacionalnoj, nacionalnoj ili globalnoj razini, ukazuju na varijabilne rezultate utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast. Varijabilnost rezultata istraživanja kreće se u iznimno širokom rasponu; od pozitivnog i značajnog utjecaja (Iimi, 2005), preko invertiranog U oblika veze (Theissen, 2003.) do neutralnog ili u potpunosti negativnog utjecaja (Daroodi i Zou, 1998; Thorton, 2007; Rodriguez-Pose i Bwine, 2004)Upravo zbog jaza nastalog među rezultatima istraživanja ovaj rad stavlja fokus na usporedbu utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u razvijenim zemljama i utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast zemalja u razvoju.

1.1. Definicija problema

„Fiskalna decentralizacija označava prijenos ovlasti i odgovornosti za pružanje javnih funkcija sa središnje države na niže razine vlasti- lokalne jedinice“ (Bajo, Primorac, 2014). U skladu s ekonomskim, ali i društvenim, političkim i zemljopisnim obilježjima država prenosi odgovornost na subnacionalne jedinice i time izravno i neizravno utječe na stupanj fiskalne, administrativne, političke i društvene decentralizacije. Prenošenjem funkcija država prenosi i instrumente i kanale kojima se subnacionalne jedinice koriste u svrhu prikupljanja prihoda za financiranje ranije prenesenih funkcija. Međutim, prihodi prikupljeni od strane subnacionalnih jedinica često nisu dovoljni za financiranje prenesenih funkcija, što dovodi do okomite fiskalne neravnoteže. Problem pojave fiskalne neravnoteže je problem proizišao iz neadekvatne razine fiskalne (de)centralizacije. Upravo problem optimalne razine (de)centraliziranosti i njen utjecaj na gospodarski rast definira strukturu i ciljeve ovoga rada.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je analizirati različite utjecaje različitih stupnjeva fiskalne decentralizacije na gospodarski rast razvijenih i tranzicijskih gospodarstava. U svrhu ostvarenja cilja ne uspoređuju se samo stupnjevi decentralizacije prihoda i rashoda već i utjecaj različitih sustava preraspodjele poreza te političkih i administrativnih politika.

1.3. Metode rada

Metode korištene pri pisanju ovog rada spadaju u red najčešće primijenjenih metoda znanstvenog istraživanja. U radu su korištene: induktivna i deduktivna metoda, metoda analize i sinteze, metoda apstrakcije i konkretizacije, metoda generalizacije i specijalizacije, metoda dokazivanja i opovrgavanja, metoda klasifikacije, metoda deskripcije, metoda kompilacije, komparativna metoda, statistička metoda, matematička metoda. Statistička i matematička metoda ključne su u trećem i četvrtom poglavlju gdje se njihovim korištenjem došlo do konačnih zaključaka rezultata o utjecaju fiskalne decentralizacije na gospodarski rast.

1.4 Struktura rada

U svrhu uspješnije analize i ostvarivanja ciljeva, projekt je podijeljen na pet dijelova. Nakon uvoda, u drugom se dijelu pruža pogled na teorijski dio, posebice na analizu odstupanja u rezultatima istraživanja na području utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast. Teorijski se obrađuju i razjašnjavaju empirijske metode istraživanja korištenje u trećem dijelu rada, s posebnim naglaskom na definiciju metoda istraživanja stupnja decentralizacije prihoda i rashoda. U trećem se dijelu nalazi postepena analiza utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast. U prvom dijelu trećega poglavlja obrađujemo empirijski model korišten za istraživanje utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u zemljama OECD-a te provodimo analize o utjecaju istog. Četvrto poglavlje koncipirano je kao treće ali se odnosi na utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u tranzicijskim zemljama i zemljama Istočne Europe. Završni dio rada čine dobiveni zaključci.

2. Fiskalna decentralizacija i gospodarski: teorijski pregled

Pod utjecajem pojačanog procesa globalizacije, postalo je očito da su nacionalne države premalene da se suvereno nose sa svakodnevnim globalnim promjenama na tržištu a ipak prevelike da se usredotoče na sve one male, subnacionalne probleme. Države ubrzano gube kontrolu nad granama u kojima su desetljećima, tradicionalno, one bile nositelj regulacije i kontrole. Tržišta financijskih transakcija, telekomunikacija pa i vanjske trgovine u potpunosti su se oslobodila državnih "okova" i postala dio tržišta pod kontrolom nadnacionalnih organizacija. Gubitak državne kontrole bilježi se i u područjima protoka dobara i usluga, ideja i kulturnih proizvoda. Trend rasta na tržištu financijskih transakcija, informacijske tehnologije i satelitske komunikacije zahtjeva nove razine regulacije koje nacionalne institucije zbog svoje neefikasnosti nisu spremne pružiti pa su dio odgovornosti za regulaciju tržišta primorane ustupiti nadnacionalnim organizacijama. Ovakav trend pridonosi stvaranju demokratskog deficita jer isključuje građane iz direktnog kontakta s donošenjem odluka. Jedino rješenje je prihvaćanje načela i praksi novog nacionalnog federacijskog menadžmenta koji će služiti kao moćna baza restrukturiranju javnog sektora. Ta nova struktura zahtjeva optimalnu razinu (de)centralizacije kako na fiskalnom tako i na administrativnom, političkom i društvenom planu.

2.1. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast

Dok su teorijska istraživanja na temu fiskalne decentralizacije svoj značajan uzlet zabilježila ranim publikacijama Tiebouta (1956), Musgrave (1959) te Oatesa (1972) prve empirijske analize javljaju se krajem 1970-ih a prve empirijske procjene direktnog utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast Oatesovim istraživanjima iz 1995. Zbog vremenskog jaza između prvih teorijskih i empirijskih istraživanja, te ograničene dostupnosti podataka razlike u tumačenjima efekata fiskalne decentralizacije na gospodarski rast kreću se u širokom spektru.

Varijabilnost rezultata istraživanja (Tablica 1.) kreće se u iznimno širokom rasponu; od pozitivnog i značajnog utjecaja (Imi, 2005), preko invertiranog U oblika veze (Theissen, 2003) do neutralnog ili u potpunosti negativnog utjecaja (Daroodi i Zou, 1998; Thornton, 2007; Rodriguez-Pose i Bwine, 2004).

Tablica 1: Veza između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta

Veza između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta			
Autor (godina)	Uzorak	Period	Zaključci
Akai i Sakata (2002)	USA	1988.-1996.	Pozitivna i signifikantna
Baskaran i Feld (2009)	23 zemlje OECD-a	1975.-2001.	Negativna
Davoodi i Zou (1998)	46 zemalja	1970.-1989.	Negativna i nesignifikantna
Imi (2005)	51 zemlja	1997.-2001.	Pozitivna i signifikantna
Lin i Liu (2000)	Kina	1970.-1993.	Pozitivna i signifikantna
Theissen (2003)	26 zemalja	1973.-1998.	Veza obrnutog U oblika; oblik grbe
Thornton (2007)	19 zemalja OECD-a	1980.-2000.	Nema statistički signifikantne veze
Zhang i Zou(1998)	Kina	1980.-1992.	Negativna i signifikantna
Zhang i Zou (2001)	Kina	1987.-1993.	Negativna i signifikantna

Izvor: Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010)

Većina teorijskog dijela literature upućuje na izrazito pozitivne aspekte alokacije financijske autonomije prema subnacionalnim jedinicama. Argumenti iza ove teze o pozitivnoj vezi između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta proizlaze iz skupine jednostavnih premisa.

Prva, najvažnija premissa, je ta da fiskalna decentralizacija osigurava veću razinu mobilizacije dobara i usluga. Subnacionalne jedinice, samim tim što im je osiguran veći stupanj autonomnosti, samostalno poduzimaju akcije kojima dobra i usluge mobiliziraju u sebi potrebne grane te tim izbjegavaju vremensku zadržku potrebnu centralnoj vlasti da donese odluke. Zbog većeg stupnja autonomnosti dolazi i do iskoraka u povećanju razine lokalne ekonomske učinkovitosti i do otkrivanja nove razine ekonomskog potencijala subnacionalnih jedinica koja bi inače ostala zatomljena. Također, valja napomenuti da fiskalna decentralizacija ima učinke na sveukupno gospodarstvo. Na te učinke najbolje ukazuje "teorem fiskalne decentralizacije": "činjenica da su, s obzirom na informacijske prednosti i bolji uvid u potrebe građana, lokalne jedinice sposobnije nego nacionalne u krojenju odgovarajućih dobara i usluga potrebnih lokalnom stanovništvu (Tiebout, 1956). Efikasnije upravljanje dobrima i uslugama na lokalnoj razini podrazumijeva smanjenje transakcijskih troškova i eliminira pojavu asimetrije informacija između lokalnih i centralnih tijela što se automatski pozitivno reflektira na agregatnoj razini. Valja napomenuti da se sve beneficije ove premise, povećane mobilizacije dobara i usluga, povećavaju s veličinom i heterogenošću gospodarstva.

Druga premissa temelji se na činjenici da povećan stupanj autonomnosti subnacionalnih jedinica može potaknuti pojavu još jednog fenomena koji će pozitivno djelovati na gospodarska kretanja- pojavu zdrave gospodarske konkurencije. Fiskalne decentralizacije direktno djeluje na povećanje elastičnosti građana kao radne snage što stvara rizik od njihova bijega iz jedne subnacionalne jedinice u drugu. Ova pojava tjera subnacionalne jedinice da se međusobno natječu efikasnijom, sigurnijom i pristupačnijom ekonomskom okolinom. Kroz natjecanje jedinice nastoje eliminirati ekonomsku i političku korupciju i osnažiti poziciju pojedinačnog radnika kao nositelja gospodarstva. U ovom slučaju osnaženi pojedinac pretvara se u nositelja inovacija tj. konkurencija usmjereno postaje pokretački mehanizam inovacijske aktivnosti. Jaka inovacijska aktivnost na lokalnoj razini poluga je rasta nacionalnog inovacijskog kapaciteta što u krajnjoj mjeri rezultira pokretanjem gospodarskog rasta i jačanjem konkurentnosti gospodarstva na globalnoj razini.

Sljedeći važan, pozitivan, utjecaj fiskalne decentralizacije javlja se u gospodarstvima u kojima pojava disekonomije obujma prijeti rastu i stabilnosti. Nakon što gospodarstvo dosegne određenu točku razvoja svaka sljedeća proizvedena jedinica određenog dobra ili usluge iziskuje povećane jedinične troškove. Kod nacionalnih gospodarstava ova pojava se najbolje uočava u slučaju kada se alokacija dobara i usluga odvija od strane masivnog, udaljenog i najčešće neefikasnog aparata središnje birokracije. Takve birokracije nisu u mogućnosti udovoljiti specifičnim željama i potrebama građana jednako efikasno kao što su to u mogućnosti učiniti subnacionalne jedinice. Zbog "blizine" ljudima i bolje informiranosti o njihovim željama i potrebama subnacionalne jedinice su u mogućnosti kratiti lanac opskrbe i srezati njegove troškove te tako direktno povećati efikasnost i smanjiti rizik pojave disekonomije obujma.

Zadnja premisa proces fiskalne decentralizacije predstavlja kao put kojim se može povećati razina sudjelovanja građana, transparentnosti i odgovornosti u donošenju političkih, društvenih i ekonomskih odluka. (Putnam 1993) Zbog postojanja jake, neraskidive veze između onih koji vode i onih koji su vođeni fiskalna decentralizacije ohrabruje individualce da se umrežuju, daje im veći stupanj slobode i stvara obostrano vertikalno povjerenje. Na nastalom povjerenju formiraju se nove institucije koje će pridonijeti stvaranju prihvatljive ekonomske okoline, smanjenju troškova upravljanja i povećanju efikasnosti subnacionalnih jedinica a što će za krajnji učinak imati rasti i stabilnost gospodarstva.

Nakon što smo utvrdili premise na kojima se zasniva teorijska teza o značajnom pozitivnom učinku fiskalne decentralizacije na rast gospodarstva moramo pogledati i na drugu stranu medalje.

Veliki broj teorijskih i empirijskih istraživanja, posebno novih novijeg datuma, upozoravaju na isto: postojanje potencijalnog rizika fiskalne decentralizacije i njenog negativnog utjecaja na gospodarski rast.

Prve kritike nove struje istraživanja upućene su valjanosti "teorema fiskalne decentralizacije". Želje i potrebe za dobrima i uslugama među subnacionalnim jedinicama ipak se ne razlikuju u znatnoj mjeri. Temelje potrebe kao što su pristup hrani, primjereno obrazovanje, sigurnost, osnovna infrastruktura i primjereno zdravstvo univerzalnog su karaktera pa na ovim područjima ne nailazimo na drastičnu razliku želja i potreba od jedinice do jedinice.

U nadležnosti središnje vlasti mora ,većim dijelom, ostati alokacijska funkcija, posebno u onom segmentu koji se odnosi na pružanje nacionalnih dobara i usluga (primjerice nacionalne obrane) koje koristi cjelokupna populacija određene zemlje (Oates, 1999). Iz tog razloga najpodobnija institucija za upravljanje spomenutim resursima bila bi upravo središnja država. Zapravo, čak i ako prihvatimo činjenicu da postoje nekakve razlike u željama i potrebama za dobrima i uslugama među subnacionalnim jedinicama one nisu komparativnim metodama dokazane kao valjan razlog za davanje fiskalne autonomije subnacionalnim jedinicama na potonjim područjima.

Prud'homme (1995) ističe kako fiskalna decentralizacija može ugroziti stabilnost zbog otežane provedbe makroekonomskih politika. Razlog tome mogu biti kratkoročno suprotstavljeni ciljevi koji proizlaze iz nepodudarnosti političkih i poslovnih/ekonomskih ciklusa (lokalna potrošnja uglavnom naglo raste uoči izbora, a nakon izbora se povećavaju lokalni porezi, dok središnja država može zbog provedbe stabilizacijske politike činiti suprotno). Oates (2005) dodatno podupire tu tvrdnju navodeći kako bez pristupa monetarnim vlastima te uz otvorene lokalne ekonomije, decentralizirane vlasti imaju ograničen utjecaj na lokalnu zaposlenost i cijene.

Siromašnije lokacije i regije također mogu biti dodatan hendikep u donošenju razvojnih politika i strategija. Najčešće subnacionalne jedinice, posebno one u slabije razvijenim regijama, nemaju dovoljno potrebnog znanja i ljudskih resursa da donesu valjane, konkurentne razvojne politike i strategije. S druge strane, zahvaljujući višoj razini plaća i većem prostoru za napretke i razvoj u poslovnoj karijeri, središnje vlade imaju efikasniji administrativni kadar za razliku od lokalnih ili regionalnih vlasti, posebno ako se subnacionalne jedinice nalaze u siromašnim, udaljenim i od novca izoliranim lokacijama. Bogatije regije mogu povući i veće razvojne resurse, bilo kroz veća porezna ubiranja ili uspješnije pregovore s vladom, stvarajući još veću polarizaciju među subnacionalnim jedinicama. Zbog svoje nemoći siromašnije jedinice padaju pod utjecaj elita i interesnih skupina što dovodi do klijanja korupcije, klijentelizma i nepotizma.

Argument disekonomije obujma također može biti promatran iz drugog kuta. Kada pričamo o ekonomijama širokog razmjera i opsega lokalne vlasti nerijetko zakažu u zadovoljavanju želja i potreba većih razmjera- prometna infrastruktura pod lokalnim vlastima uglavnom pati zbog neefikasnosti istih. Prednosti centralnog upravljanja, s toga, će se najviše

očítovati u kapitalno intenzivnim investicijama, poljima gdje je potrebna kritična količina investicija da bi se osigurali opadajući granični troškovi.

Sagledavši sve prethodne argumente stvara se dojam da je mogućnost prilagodbe politika željama i potrebama građana samo beznadan san jer lokalne jedinice nemaju potrebnu slobodu ili moć ili resurse ili kapacitet i sposobnost da adekvatno riješe postojeće probleme. Bilo pozitivni ili negativni efekti fiskalne decentralizacije oni ne mogu biti utvrđeni samo iz teorijskog dijela i kao potporu trebaju čvrste i neosporive empirijske dokaze. ipak, empirijski radovi s temom utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast su ograničeni i, kako je već ranije spomenuto, daju varirajuće zaključke. Razlog tomu je taj što su empirijska istraživanja na ovom području iznimno komplicirana. Ne postoji sporazum o tome kako najbolje "izmjeriti" decentraliziranost. čak i onda kada se koriste isti parametri istraživanja metode i pristupi enormno variraju. Zbog ovih razloga teško se složiti čak i o utjecajima u najekstremnijim situacijama tj. složiti se oko efekata koje bi potpuna odsutnost decentralizacije imala na traektorije rasta.

Da bi se donekle rasplesla ova situacija krenut ćemo s analizama različitih metoda mjerenja i međusobno ih uspoređivati a sve sa svrhom pronalaska poveznica među radovima i metodama koje će dati jasniju sliku o utjecaju fiskalne decentralizacije na gospodarski rast. S obzirom da dostupne empirijske analize pokrivaju svaku struju tumačenja utjecaja fiskalne decentralizacije na rast gospodarstva postojala je potreba za klasifikacijom radova i njihovim sortiranjem u dvije grupe.

U prvom dijelu sljedećeg poglavlja analizirat ćemo utjecaj fiskalne decentralizacije na skupinu razvijenih zemalja, zemalja OECD-a, dok ćemo u drugom obraditi one analize koje obrađuju utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u zemljama tranzicije.

3. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u zemljama OECD-a

Pozitivan način na koji se fiskalna decentralizacija portretira od zagovornika fiskalne decentralizacije, gotovo kao rješenje za sve ekonomske probleme kako razvijenih tako i onih malo manje naprednih, je dugo u suprotnosti s rezultatima znanstvenih analiza koje su zaronile u pitanje iz različitih perspektiva. Studije koje su izabrane da predstavljaju temelj ovog dijela analize, Rodriguez-Pose i Ezcurra te Asatryan, svoju analizu temelje na pogledima iz više različitih kutova. Prvo, oni su koncentrirali svoje analize na skupinu relativno bogatih zemalja koje pripadaju nadnacionalnoj grupaciji zemalja OECD-a ograničavajući se na razdoblje 1990-2005. iako je ova vrsta pristupa nije nova (Thiessen, 2003, Thornton, 2007; Baskaran i Feld, 2009), ona ima za cilj smanjiti moguća odstupanja u rezultatima koja se pojavljuju kod uzoraka koji obuhvaćaju zemlje različitih razina bogatstva. Drugo, njihov pristup fiskalnoj decentralizaciji nije uobičajen, kao samostalnom fenomenu, već fiskalnu decentralizaciju definiraju kao jednu od varijabli šireg pogleda na decentralizaciju. Taj širi pogled ne definira decentralizaciju samo mjerenjem udjela prihoda i rashoda u prihodima i rashodima opće države već smatra da na istu jednak utjecaj imaju političke i administrativne odluke. iz tih razloga u njihove radove uključene su varijable administrativne i političke decentralizacije. Pridruživanjem ovih dviju varijabli varijabli fiskalne decentralizacije moguće je efikasnije provesti testiranja njihovog međusobnog utjecaja te njihovog zajedničkog utjecaja na ekonomske performanse. Treće, u svrhu provjere robusnosti rezultata u ispitivanja su uključeni podaci o udjelu prihoda i rashoda subnacionalnih jedinica u prihodima i rashodima opće države (Tablica 2) . Unutar analize o utjecaju udjela rashoda subnacionalnih jedinica u rashodima opće države ispitano je kako različite preference u potrošnji¹, utječu na vezu između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta.

¹ Odnosi se na različite preference u potrošnji na području zdravstva, edukacije i socijalne skrbi

Tablica 2: Udio rashoda i prihoda subnacionalnih jedinica u rashodima i приходima опće државе

Zemlja	Udio rashoda subnacionalnih jedinica u rashodima опće државе	Udio prihoda subnacionalnih jedinica u приходima опće државе
Australija	0,383	0,400
Austrija	0,416	0,463
Belgija	0,437	0,455
Kanada	0,603	0,626
Danska	0,509	0,501
Finska	0,480	0,532
Francuska	0,301	0,334
Njemačka	0,608	0,680
Island	0,265	0,291
Irska	0,274	0,293
Italija	0,328	0,394
Luksemburg	0,203	0,216
Meksiko	0,332	0,380
Nizozemska	0,374	0,427
Norveška	0,349	0,250
Portugal	0,149	0,179
Španjolska	0,452	0,529
Švedska	0,422	0,461
Švicarska	0,687	0,711
Ujedinjeno Kraljevstvo	0,232	0,244
Sjedinjene Američke Države	0.563	0.623

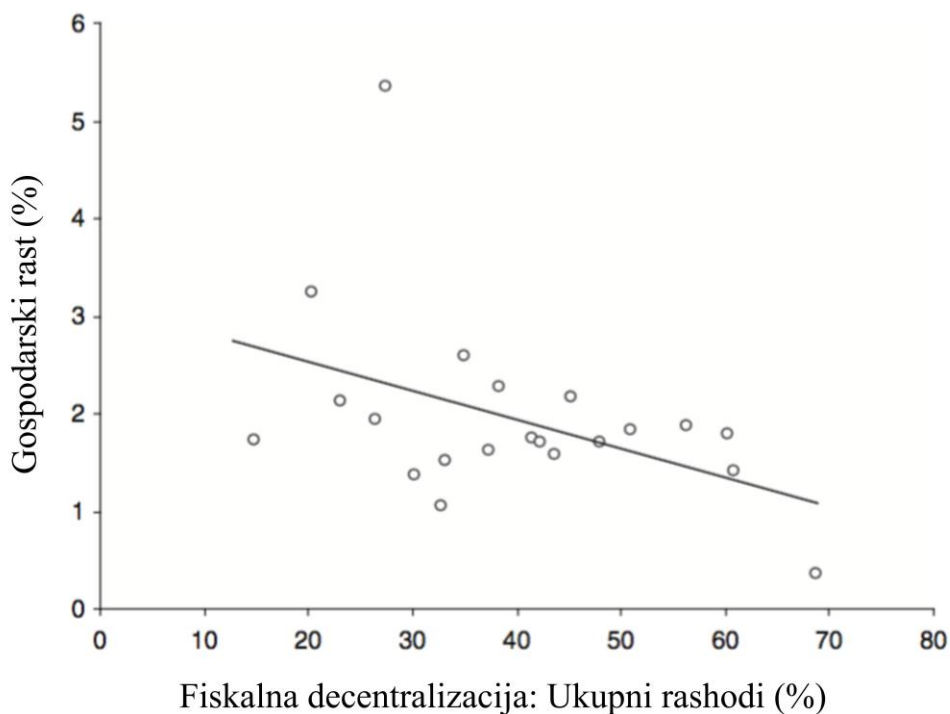
Izvor: OECD fiscal decentralisation database,; Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010)

Ekonometrijski model koji je utemeljen na prethodnim pretpostavkama , a korišten je za dokazivanje utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast, definiran je funkcijom:

$$g_{(t+5)-t}^c = \alpha + \beta FD_t^c + \delta PD^c + \gamma AD^c + \theta X_t^c + \varepsilon_t^c \quad (1)$$

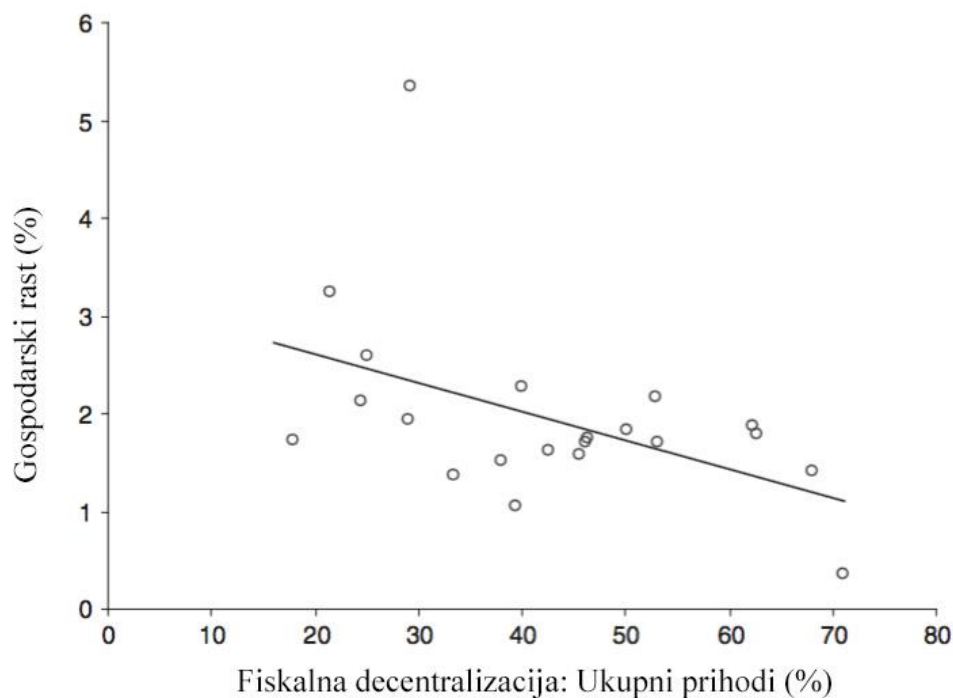
gdje g predstavlja stopu rasta realnog BDP-a po stanovniku gospodarstva c ; FD , PD i AD su mjere fiskalne, političke i administrativne decentralizacije; X je vektor kontrolnih varijabli za druge pretpostavljene faktore koji utječu na rast; ε je mjera za odgovarajući poremećaja. ipak focus u ovom ekonometrijskom modelu stavljen je na analizu utjecaja fiskalne decentralizacije (FD), njene prihodovne i rashodovne strane, na zemlje navedene u Tablici 2.

Rezultati analize upućuju na to da, s obzirom na razinu decentralizacije u zemljama OECD-a, promatrani stupanj fiskalne decentralizacije ima negativan utjecaj na gospodarski rast.

Graf 1. Utjecaj razine udjela rashoda subnacionalnih jedinica u rashodima opće države na gospodarski rast

Izvor: OECD fiscal decentralisation database,; Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010)

Graf 2. Utjecaj razine udjela prihoda subnacionalnih jedinica u prihodima opće države na gospodarski rast

izvor: OECD fiscal decentralisation database,; Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010)

Veza između fiskalne decentralizacije i ekonomskih učinaka je negativna, signifikantna i robusna uzevši u obzir uključene varijable administrativne i političke decentralizacije. Ako na vezu između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta pogledamo samo s gledišta udjela prihoda i rashoda subnacionalnih jedinica u prihodima i rashodima opće države ili s gledišta preferirane potrošnje² isključujući druge varijable ona također ostaje negativna i signifikantna. Na temelju ovoga zaključujemo da se negativna veza između decentralizacije i gospodarskog rasta održava bez obzira odlučuju li se vlasti za tekuće ili kapitalne investicije ili su vlasti pak više orijentirane na zadovoljavanje potreba zdravstvenog, obrazovnog ili socijalnog sektora. Jedina iznimka tokom istraživanja uočena je na području tekućih investicija u zemljama koje bilježe najniži stupanj decentralizacije među promatranima. Jedino u ovom području postoji ograničen prostor

² Odnosi se na različite preference u potrošnji na području zdravstva, edukacije i socijalne skrbi

za manevriranje u kojem bi vlasti povećanjem stupnja fiskalne decentralizacije mogle ostvariti određen gospodarski rast.

Zanimljivo je analizirati i pojedinačne utjecaje fiskalne, administrativne i političke decentralizacije na ekonomski rast. Očekivano, najjača veza između stupnja decentralizacije i rasta zabilježena je kod fiskalne decentralizacije. Administrativna decentralizacija također pokazuje jaku sklonost negativnim učincima na rast. ipak ova veza je slabija i manje robusna s obzirom na negativne učinke fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta. Politička decentralizacija pokazuje vezu s gospodarskim rastom koja je visoko osjetljiva na odabir metoda mjerenja. Tako promatrajući jednu skupinu indikatora politička decentralizacija ima pozitivne utjecaje na gospodarski rast dok promatrajući drugu skupinu ona bilježi jak negativan utjecaj. Bez obzira koju skupinu indikatora izaberemo utjecaj političke decentralizacije je zanemariv i ni u jednom slučaju ne utječe na robusnost negativne veze između fiskalne decentralizacije i rasta.

Sve u svemu, analize pokazuju , u slučaju razvijenih zemalja OECD-a, da su pozitivni učinci fiskalne decentralizacije na ekonomske performanse nadvladani od strane negativnih učinaka koje uzrokuje povećan stupanj autonomnosti subnacionalnih jedinica. Svaka možebitna korist povećane fiskalne autonomnosti subnacionalnih jedinica reflektira se kao smanjenje agregatnog gospodarskog rasta. Administrativna i politička decentralizacija ne pokazuju nikakvu mogućnost da takve negativne refleksije ublaže. iako ukupna decentralizacija može biti adekvatan alat očuvanja regionalnog identiteta i kulture sva prethodna zapažanja pokazala su da, pri stupnju decentraliziranosti razvijenih zemalja OECD-a, ona donosi značajan negativan utjecaj na ekonomski rast a time stvara još veću ekonomsku raslojenost među subnacionalnim jedinicama.

4. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u zemljama u razvoju

Većina zemalja u razvoju, posebno onih s područja istočne Europe, svoj proces tranzicije započela je procesom restrukturacije svojih političkih, ekonomskih i administrativnih sustava a sve sa ciljem odmicanja od politički i ekonomski neuspješnog centraliziranog sistema. Kako optimalna razina fiskalne decentralizacije još nije empirijski dokazana stupanj decentralizacije u tim zemljama formiran je onim načelima koja su odgovarala centralnoj vlasti. Najčešće su ta načela podlijegala političkim, povijesnim i etničkim odlukama a efikasnost im je bila određena nestabilnim institucijama i čestim bipolarnim promjenama vlasti i ekonomske politike. ipak globalne promjene i ubrzana tranzicija dovele su do potrebe za pojavom pojačane decentralizacije i preseljenja određenih funkcija na subnacionalne jedinice. Postao je to prioritet u mijenjanju državnog ustrojstva u demokratskiji i efikasniji servis koji će odjednom služiti i građanima i ekonomskom razvitku. Dok je fiskalna decentralizacija bila dominantna struja među reformama na području Srednje Europe, Baltičkih zemalja i dijela Jugoistočne Europe na području Transkavkazije i bivšeg SSSR-a pojam decentralizacije se nije ni spominjao. Autoritativna ostavština, vlast ostavljena u rukama određenih krugova elita i nedostatak konsenzusa u donošenju odluka spriječile su pojavu decentralizacije ili, kad bi se pojavila, ne bi učinili ništa da se održi. Na tragu tih problema, oslanjajući se na rad Aristovnika (2012), u nastavku ćemo izmjeriti i analizirati utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u tranzicijskim zemljama.

Za istraživanje utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast u periodu od prethodna dva desetljeća korištena je novija metoda mjerenja utemeljena na VO-ovu (2009) radu.

Korišteni ekonometrijski model naziva se indeks osnovne fiskalne decentralizacije³ (FDI). Sastoji se od dva osnovna elementa, fiskalne autonomije (FA)⁴ i fiskalne važnosti (FI)⁵ subnacionalne jedinice.

³ Fundamental fiscal decentralization index

⁴ Fiscal autonomy of subnational government

⁵ Fiscal importance of subnational governments

Fiskalna autonomija subnacionalne jedinice⁶ FA, definiran je omjerom ukupnih prihoda iz vlastitih izvora subnacionalne jedinice i ukupnih rashoda iz vlastitih izvora iste .

Računa se funkcijom:

$$FA = \frac{\sum_{i=1}^n OSR_i}{\sum_{i=1}^n E_i} \quad (2)$$

gdje OSR_i predstavlja prihode iz vlastitih izvora (prihodi umanjeni za transfere primljene od središnje vlasti) subnacionalne jedinice i, E_i predstavlja troškove subnacionalne jedinice.

Fiskalne važnosti subnacionalne jedinice⁷ (FI) , računa se funkcijom:

$$FI = \frac{\sum_{i=1}^n E_i}{TE} \quad (3)$$

gdje TE predstavlja rashode javnog sektora svih razina vlasti unutar gospodarstva. Ova varijabla obuhvaća rashode središnje vlasti i svih subnacionalnih jedinica, isključujući transfere među jedinicama. Obe jednadžbe bazirane su na varijabli rashoda- prva na varijabli subnacionalnih rashoda a druga na ukupnim javnim rashodima. Fiskalna autonomija (FA) je definirana omjerom subnacionalnih prihoda i subnacionalnih rashoda dok je fiskalna važnost (FI) omjer subnacionalnih ukupnih rashoda i ukupnih nacionalnih rashoda.

⁶ Fiscal autonomy od subnational government

⁷ Fiscal importance of subnational governments

Na kraju, indeks fiskalne decentralizacije (FDI) temeljen je na pristupu fiskalne autonomije i fiskalne važnosti računa se kao korijen ovih dvaju elemenata. Definiran je funkcijom:

$$FDI = \sqrt{FA \cdot FI} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n OSR_i}{\sum_{i=1}^n E_i} \cdot \frac{\sum_{i=1}^n E_i}{TE}} \quad (4)$$

Vrijednost izračunatog FDI-a kreće se u intervalu od 0 do 100. Za zemlje za koje izračun pokazuje vrijednost u intervalu $50 < FDI < 100$ kažemo da su relativno decentralizirane. Relativno centralizirane su zemlje čiji se FDI nalazi u intervalu $0 < FDI < 50$. Savršena fiskalna centralizacija $FDI=0$ javlja se kada su subnacionalni rashodi i potpuno financirani od strane središnjeg tijela. Kada postoji situacija u kojoj su ukupni javni troškovi financirani samo od strane subnacionalnih jedinica govorimo o savršenoj fiskalnoj decentralizaciji $FDI=100$. Posljednja dva slučaja moguća su samo teorijski.

Nakon što smo obrazložili vrijednost i ekonometrijsku pozadinu modela valja prikazati razine fiskalne decentralizacije i njen utjecaj na gospodarski rast u izabranim zemljama u razvoju. Za analizu su izabrane: Armenija, Bjelorusija, Bugarska, Hrvatska, Češka, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Makedonija, Moldavija, Poljska, Rumunjska, Rusija, Srbija, Slovačka Republika, Slovenija te Ukrajina. Podatci za izračun preuzeti su iz MMF-ovih statističkih baza.

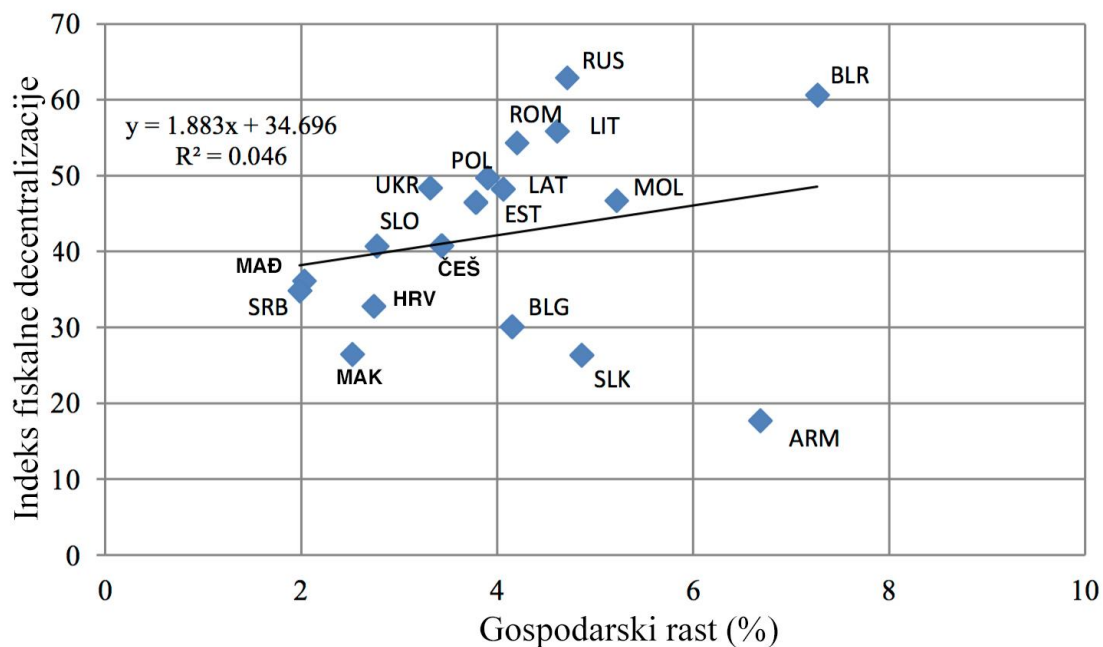
Tablica 3: Indeks fiskalne decentralizacije (FDI) u odabranim zemljama za razdoblje 1993.-2010.

Zemlja	Fiskalna autonomija (FA)	Fiskalna Važnost (FI)	indeks fiskalne decentralizacije (FDI)	FDI 1993-200	FDI 2001-2010
Armenija	46,4	6,9	17,7	n.p.	17,7
Bjelorusija	75,4	48,9	60,6	n.p.	60,6
Bugarska	52,1	25,4	33,9	38,7	30,1
Hrvatska	86,0	15,2	36,0	40,5	32,8
češka	62,0	27,1	40,8	40,9	40,8
Estonija	72,4	49,2	56,6	58,7	46,5
Mađarska	33,4	39,1	37,6	37,6	35,3
Latvija	68,5	38,8	51,2	57,2	48,2
Litva	70,8	77,9	55,9	55,9	n.p.
Makedonija	52,3	14,1	26,5	n.p.	26,5
Moldavija	60,6	38,0	47,6	49,1	46,7
Poljska	61,8	41,1	49,7	49,7	n.p.
Rumunjska	62,8	19,3	37,8	35,8	54,3
Rusija	73,3	52,6	61,5	87,9	62,9
Srbija	64,2	18,9	34,8	n.p.	34,8
Slovačka	64,9	12,6	27,9	28,6	26,3
Republika Slovenija	63,2	26,7	40,4	40,0	40,7
Ukrajina	59,9	41,8	49,8	57,0	48,4
Min	43,1	6,9	17,7	28,6	17,7
Max	86,0	77,9	61,5	87,9	62,9
Prosjek	63,3	32,6	42,5	48,4	40,8

Izvor:IMF statistical database; Aristovnik, A. (2012.)

Izračun fiskalne autonomije (FA) i fiskalne važnosti (FI) subnacionalnih jedinica pokazuje da u periodu od 1993.-2010. Armenija i Mađarska imaju najniže zabilježene stope (FA) i (FI). U većini promatranih zemalja financiranje subnacionalnih jedinica vrši se uglavnom iz kanala dijeljenja poreza ili transferiranjem dobara s viših razina vlasti ka nižima. Samo neke od zemalja razvile su određenu razinu prihodovne autonomije no i njihov glavni izvor prihoda čine dobra alocirana s područja viših razina vlasti. Za primjer, u Poljskoj, Mađarskoj, češkoj i Slovačkoj Republici subnacionalne jedinice prikupljaju "vlastite" prihode (razvijaju vlastite politike i strategije prikupljanja) u iznosu od 33% do 40%. ipak, niska razina fiskalne autonomije u Mađarskoj ukazuje na to da subnacionalne jedinice imaju nisku razinu autonomnosti u prikupljanju poreza, razinu koja je nedovoljna za pokrivanje troškova potrebnih za pružanje javnih dobara i usluga. iz tih razloga, zbog potrebe da se redizajnira sistem stjecanja prihoda subnacionalnih jedinica iz tranzicijskog modela u tržišni, središnja tijela su nastojala smanjiti transfere dok su povećavali porezne prihode subnacionalnih jedinica. Hrvatska je primjer takve zemlje. Od izabranih zemalja Hrvatska ima najviši stupanj fiskalne autonomije (FA) pa njene subnacionalne jedinice jednostavnije financiraju rashode javnih usluga i dobara. Hrvatska daljnju decentralizaciju prihoda ne treba temeljiti na dodatnoj decentralizaciji poreznih prihoda već na ustupanju nekih drugih oblika lokalnih prihoda subnacionalnim jedinicama. Stupanj decentralizacije poreznih prihoda nailazi na konstantne reforme diljem zemalja EU. Do zaokreta u politici decentralizacije poreza došlo je u Danskoj, Bugarskoj, Litvi, Mađarskoj i Slovačkoj. Prve četiri zemlje znatno su centralizirale porezne prihode, i to Danska 2007., Bugarska 2003., Litva od 2002. a Mađarska od 2008. Dio poreznih prihoda u ovim državama centraliziran je ,zbog utjecaja krize, kao stabilizacijska mjera središnje države. Drugi dio centraliziran je zbog zabilježenih negativnih utjecaja na stanje gospodarstva.

Usporedimo li dobivene razine indeksa fiskalne decentralizacije (FDI) s prosječnim rastom BDP-a navedenih gospodarstava dobit ćemo vezu prikazanu na Grafu 3.

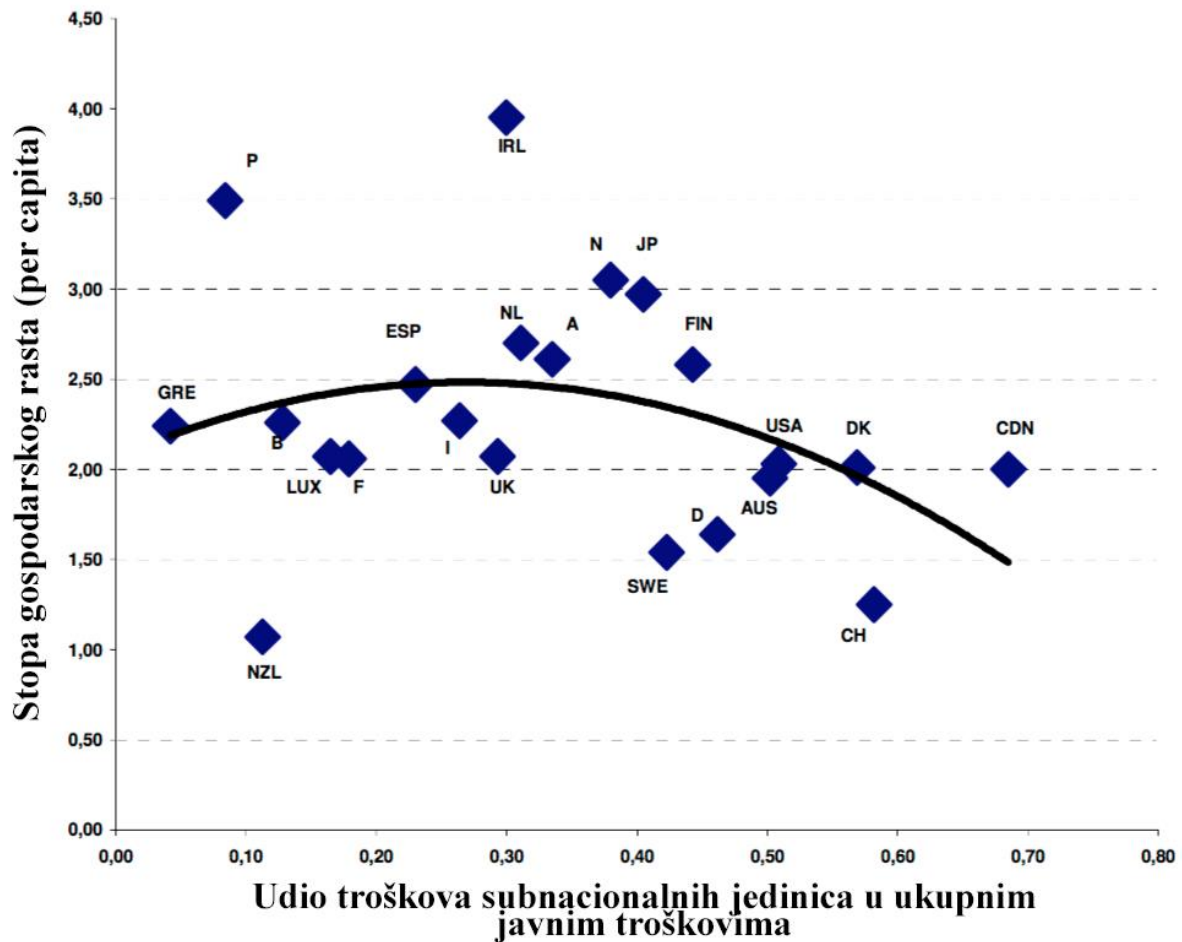
Graf 3. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast

Izvori: MF statistical database; Aristovnik, A. (2012.)

Dobiveni rezultati (Graf 3) ukazuju da postoji linearna veza između razine fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta za odabrane zemlje. Veza je pozitivnog karaktera ali pokazuje slabu vezu među varijablama. Zanimljivo je da koeficijent korelacije (r) za odabrane zemlje iz regije istočne Europe iznosi 0.21 dok je za zemlje koje su članice Europske Unije taj iznos 0.13. Usporedimo li koeficijent korelacije zemalja članica Europske unije s koeficijentom korelacije zemalja koje nisu članice EU ($r=0.28$) vidimo da je taj koeficijent dvostruko manji, a veza s pozitivnim rastom slabija. Ove činjenice pokazuju da decentralizacija zaista ima djelovanje na ekonomske performanse, u ovom slučaju pozitivne učinke, posebno u slučaju slabije razvijenih zemalja.

5. Zaključak

Unatoč teorijskim debatama o pozitivnim ili negativnim utjecajima fiskalne decentralizacije na gospodarski rast još uvijek nedostaje snažan empirijski dokaz koji bi podržao jednu stranu. Jasne smjernice koje bi upućivale gospodarstva u određivanje optimalne razine fiskalne decentralizacije nemoguće je uspostaviti upravo zbog ambivalentnosti rezultata istraživanja. Dok teorijski pristup čvrsto zagovara pozitivne učinke fiskalne decentralizacije na gospodarski rast empirijski tu tezu nije moguće u potpunosti podržati. Rodriguez-Pose i Ezcurra (2010) uočili su da negativni učinci fiskalne decentralizacije na ekonomske performanse nadvladavaju pozitivne učinke koje uzrokuje povećan stupanj autonomnosti subnacionalnih jedinica. Njihova analiza provedena na uzorku 21 razvijene zemlje članice OECD-a pokazuje da je veza između fiskalne decentralizacije i njenih učinaka na gospodarski rast negativna, signifikantna i robusna uzevši u obzir uključene varijable administrativne i političke decentralizacije. S druge strane Aristovnik (2012.) u svojim istraživanjima provedenim na europskim zemljama u razvoju pronalazi drugačije rezultate. Rezultati njegovih istraživanja ukazuju da postoji pozitivna linearna veza između razine fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta za odabrane zemlje. Aristovnikova (2012.) istraživanja također pokazuju da je pozitivna veza između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta snažnija u zemljama koje su slabije razvijene dok u razvijenijoj skupini zemalja, iz njegovog uzorka, ona slabi. ipak između ovih dvaju stavova javlja se alternativni pravac koji bi kroz budući period mogao iznjedruti određene rezultate. Nositelj ove struje je Theissen (2000.;2003.) čija istraživanja pokazuju da optimalan stupanj decentralizacije leži na kompromisu ovih dvaju oprečnih struja. Njegova veza u obliku grbe pokazuje da u slučaju prevelikog stupnja decentralizacije dolazi do prestanka utjecaja efekta ekonomije obujma što uzrokuje negativan gospodarski rast.

Graf 4: Theissenova veza u obliku grbe

Izvor: Breuss, F., Eller, M., (2004.)

S druge strane, pri niskim razinama decentraliziranosti daljnji postupak provođenja decentralizacije osigurava veću razinu mobilizacije dobara i usluga što vodi pozitivnom gospodarskom rastu. Theissen (2000.) pronalazi da funkcija poprima oblik grbe kada su u ispitivanja uključene razvijenije zemlje dok pri istraživanjima utjecaja fiskalne decentralizacije na gospodarski rast za zemlje u razvoju krivulja ima linearan, pozitivan oblik.

Promatrajući radove Rodriguez-Pose i Ezcurra , Aristovnikova i Theissena, te velikog broja drugih autora s ovog polja, vidljivo je da se teži ujedinjenom rješavanju problema i uspostavi nove paradigme koja će biti sagrađena na poveznici između tri predstavljene struje. Fokus u zbližavanju ovih oprečnih struja stavljen je na probleme koji su zajednički svima: (I) problem mogućeg pogrešnog uspostavljanja i definiranja modela gdje izostanak značajne varijable donosi višestruko više štete od uvođenja irelevantne; (II) mjerenje stupnja fiskalne decentralizacije i dalje predstavlja glavninu problema pa se s toga stremi mijenjanju svih dosadašnjih pristupa novim pristupom⁸ u računanju; (III) problem teorijski nerazjašnjenog isprepletanja, ili oprečnosti, međusobnog utjecaja rasta i fiskalne decentralizacije. Za primjer, ako decentralizacijom omogućimo veću elastičnost prihoda i time potaknemo rast gospodarstva stvaramo mogućnost da taj isti rast prouzroči potrebu za povećanim infrastrukturnim ulaganjima i time povećća postojeće troškove decentralizacije. Rješavanjem ovih problema profilirat će se jasne smjernice o potrebnim determinantama modela za mjerenje učinaka fiskalne decentralizacije na gospodarski rast. Također, razjasnit će se utjecaj svih egzogenih varijabli na model. Na novom jasno definiranom modelu stvorit će se temelj za intenzivna istraživanja koja će dati jasne rezultate o utjecaju fiskalne decentralizacije na efikasnost alokacije, redistribucije i makroekonomske stabilnosti. Nova istraživanja, stvorena kroz fuziji ove tri oprečne struje, dat će jasne, zadovoljavajuće rezultate o utjecaju fiskalne decentralizacije na gospodarski rast.

⁸ Pristup temeljen na istraživanjima OECD-a ,Svjetske Banke i Treismana(2000)

Literatura

- Aristovnik, A. (2012) Fiscal decentralisation in Eastern Europe: a twenty-year perspective: MPRA Paper No. 39316,
- Bajo, A. (2014) Učinci decentralizacije u Republici Hrvatskoj na ekonomski i fiskalni poližaj Istarske županije, Institut za javne financije, Zagreb, 2014
- Bajo, A., Bronić, M. (2004) Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj: problemi fiskalnog izravnjanja. *Financijska teorija i praksa* 28(4), str. 445-467 (2004.)
- Bajo, A., Primorac, M. (2014) Fiskalna decentralizacija i fiskalna neravnoteža u državama članicama Europske unije, Hrvatska i komparativna javna uprava : časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol.14 No.2 Listopad 2014., str. 427-464
- Breuss, F., Eller, M., (2004) Fiscal decentralisation and economic growth: is there really a link?, CESifo DICE Report, Journal for Institutional Comparisons“ Volume 2, No. 1, Spring 2004, pp. 3-9
- Davoodi, H., and H.F. Zou. (1998) Fiscal decentralization and economic growth: A cross-country study. *Journal of Urban Economics*, 43: 244–257.
- Ezcurra, R., Pascual, P. (2008) The link between fiscal decentralization and regional disparities: Evidence from several European Union countries. *Environment and Planning A*, 40
- Imi, A. (2005) Decentralization and economic growth revisited: an empirical note. *Journal of Urban Economics*, vol. 57, issue 3, pages 449-461.
- Lin, J.Y., Liu, Z. (2000) Fiscal decentralization and economic growth in China. *Economic Development and Cultural Change*, issue 49, pages 1–23
- Oates, W. (1972) *Fiscal Federalism*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

- Oates, W. (1985) Searching for Leviathan: an empirical analysis. *American Economic Review*, Vol. 75, No. 4. (Sep., 1985), pp. 748-757
- Oates, W. E. 1993. Fiscal decentralization and economic development. *National Tax Journal*, 46(2): 237–243.
- Prud'homme, R. 1995. The dangers of decentralization. *World Bank Research Observer*, 10(2): 201–220
- Putnam, R.D. (1993) *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rodríguez -Pose, A. and Bwire, A. (2004) The Economic (In)efficiency of Devolution. *Research Papers in Environmental and Spatial Analysis*, London School of Economics, 86, 39 pp
- Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010) Does decentralization matter for regional disparities? A cross-country analysis. *Journal of Economic Geography*, E-pub: 22 September 2009, doi:10.1093/jeg/lbp049.
- Rodriguez-Pose, A., Ezcurra, R. (2010) is fiscal decentralization harmful for economic growth? Evidence from the OECD countries, *Journal of Economic Geography*, 11 (4), pp., 619-643
- Rodriguez-Pose, A., Gill, N. (2003) The global trend towards devolution and its implications. *Environment and Planning C: Government and Policy*, Department of Geography and Environment
- Tiebout, C.M. (1956) A pure theory of local expenditures. *The Journal of Political Economy*, vol. 64, pages 416-424
- Thießen, U. 2003. Fiscal decentralisation and economic growth in high income OECD countries. *Fiscal Studies*, 24(3): 273–274.
- Thornton, J. (2007) Fiscal decentralization and economic growth reconsidered. *Journal of Urban Economics*, vol. 61, issue 1, pages 64-70

Zhang, T., Zou, H. (1998) Fiscal decentralization, public spending and economic growth in China. *Journal of Public Economics* 67, 221–240

Zhang, T., Zou, H. (2001) The growth impact of intersectoral and intergovernmental allocation of public expenditure: with applications to China and india. *China Economic Review*, 12 (1), 58–81

Popis grafova

Graf 1. Utjecaj razine udjela rashoda subnacionalnih jedinica u rashodima opće države na gospodarski rast

Graf 2: Utjecaj razine udjela prihoda subnacionalnih jedinica u приходима опће државе на гоподарски раст

Graf 3. Utjecaj fiskalne decentralizacije na gospodarski rast

Graf 4: Theissenova veza u obliku grbe

Popis tablica

Tablica 1: Veza između fiskalne decentralizacije i gospodarskog rasta

Tablica2: Udio rashoda i prihoda subnacionalnih jedinica u rashodima i приходima opće države

Tablica 3: Indeks fiskalne decentralizacije (FDI) u odabranim zemljama za razdoblje 1993.-2010.

Sažetak

Cilj ovoga rada je prikazati moguće utjecaje provođenja fiskalne decentralizacije na rast i stabilnost gospodarstva. U doba progresivne globalizacije fenomen fiskalne decentralizacije često je promoviran kao instrument kojim se ostvaruje viša razina ekonomske efikasnosti i gospodarski rast. i dok teorijsko gledište čvrsto zagovara tezu pozitivnih utjecaja fiskalne decentralizacije na rast novija empirijska istraživanja donose varijabilne rezultate i ne mogu se postaviti kao podrška teorijskim. Varijabilnost rezultata empirijskih istraživanja kreću se u iznimno širokom rasponu; od pozitivnog i značajnog utjecaja, preko veze u obliku grbe do neutralnog ili u potpunosti negativnog utjecaja fiskalne decentralizacije na rast. Provođenjem analiza ovih oprečnih rezultata ispitivanja kroz rad je pokazano kako utjecaj daljnjeg provođenja fiskalne decentralizacije kod razvijenih gospodarstva vodi negativnom ekonomskom rastu, dok je situacija kod gospodarstava u tranziciji u potpunosti suprotna. ipak, uzimajući u obzir Theissenova istraživanja, vidljivo je da se teži ubrzanom rješavanju nejasnoća vezanih uz proces fiskalne decentralizacije i uspostavi nove paradigme koja će biti sagrađena na poveznici između prethodno predstavljenih oprečnih struja empirijskog istraživanja.

Ključne riječi: fiskalna decentralizacija, gospodarski rast, tranzicijske zemlje, zemlje OECD-a

Summary

The aim of this paper is to show possible impacts of fiscal decentralization on economic growth and stability. In an era of progressive globalization the phenomenon of fiscal decentralization is often promoted as an instrument of achieving higher levels of economic efficiency and economic growth. While theoretical perspective strongly advocates for positive impacts of fiscal decentralization on growth, recent empirical studies yield variable results and cannot be used as argumentation for theoretical approach. Variable results of empirical studies have a very wide range; from a positive and significant impact, through a connection in the form of a hump to a neutral or negative impact of fiscal decentralization on growth. By conducting analyses of these conflicting test results throughout the paper it is shown that the influence of further implementation of fiscal decentralization in developed economies leads to negative economic growth, while the situation with economies in transition is completely opposite. However, taking into account Theissen research, it is evident that the aim is to swiftly resolve any ambiguities related to the process of fiscal decentralization and to implement a new paradigm that will be built on the link between previously presented conflicting currents of empirical research.

Keywords: fiscal decentralization, economic growth, transition economies, OECD countries